נתן בפ' הפרה (לקמן נג. ושם) גבי שור שדחף חבירו לבור

ואמר [בתס] דבעל השור משלם מחלה ובעל הבור פטור אלמא

עין משפמ

נר מצוה

קבה א מיי׳ פ״ג מהל׳

ו סמג עשין קפג: קבו ב מיי שם פ"ב הל'

ב סמג שם: קבו ג מיי׳ פ״ע שם

קבו ג מיי פע עם הלכה ו: קבח ד מיי פ״ו מהלי

סמג עשין ריב ולאוין שדמ: קבש ה ו מיי׳ פ״ח מהלי

תורה אור השלם

ו. נפש כי תחטא ומעלה

בפקדון או בתשומת יד

או בגול או עשק את

אַנירתו: ויקרא ה כא עָמִיתו: ויקרא ה כא 2. אַךּ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר בָּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז

רָא תִפְּדָה קֹדֶשׁ הַם אֶת דְּמָם תִּוְרֹק עַל הַמִּוְבַּחַ דְמָם הֹוְרֹק עַל הַמִּוְבַּחַ

יָּבֶּר נִיּדְּלֶבֶּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לִיְיָ:

3. לא יְבַקּר בֵּין טוֹב לְרַע וַלֹא יְמִירָנוּ וְאָם הָמֵר יְמִירָנוּ וְהָיָה הוִּא

יְבֶּהֶי וְיְהָיִה הוּא וּתמוּרתוֹ יהיה לִּדשׁ לֹא

בכורות הלכה ה ו

מקי ממון הלכה ב

מעשה קרבנות הל׳

מסורת הש"ם

לא: לב, ג) לייל לגבות לא: לב, ג) לייל לגבות יעצ"ן, ד) [לקמן נג.], יעב"ד, ד) [לקמן נג.], ס) [שס], ו) [ל"ל שתי מדות ל:], ז) [ויקרא מ], ת) בס"א: חלי, ט) עיין מהר"מ. י) ר"מ מ"ז.

רבינו חננאל לישני רבינא הא ר' יוסי הגלילי כטעמיה. והא דתנן בכור מוכרין אותו . תמים חי כו' ואוקמה רב נחמז בזמז הזה אבל בזמז לכהנים זכייה בהו לרבנן. ופרקי׳ הכי לא תימ׳ כי אמר ר׳ יוסי מחיים, אלא הכי קאמ׳ אפי׳ תימא ר׳ יוסי הגלילי. אפי הנימא יוסי הגלילי, ושני מתנות כהונה דמשלחן גבוה קא זכו לפיכך אינו ממונם. וכי קאמר ר' יוסי הגלילי בקדשים קלין שלו כגון וכחי שלמים שלו בופה ימנולה מנול הני"ג להחום ומעלה מעל ביייה, לדבות קדשים קלים שהן ממונו, דברי ר' יוסי הגלילי. פי' לרבות כל קדשים קלים. בן עזאי אומ׳ לרבות שלמים. ואמרי׳ בן עזאי מאי. אילימ׳ בכור שאינו למעוטי למעוטי ממונו. השתא שלמים שטעונין סמיכה ונסכין ותנופת חזה ושוק אמרת ממוניה הוא, בכור מיבעיא. אמר ר' יוחנן למעוטי מעשר וכדתניא בבכור נאמ' לא תפדה ונמכר הוא, אוקמוה בתחלת תמורה בבעל מום. במעשר נאמ' לא יגאל ואינו נמכר כלל כו׳. רבינא מתני אסיפא אבא יוסי בז דוסאי אמ׳ לא אמ׳ בן עזאי אלא בבכור בלבד למעוטי מאי אילימ׳ למעוטי שלמים כו׳. . ביכים ואוקמ' ר' יוחנן למעוטי וכדתניא וכו׳. ועלתה בקשיא. **רבא אמ**׳ שאין בהן דין מעילה, ומאי ניהו נכסי הדיוט. ואקשי׳ עליה וליתני נכסין קשיא. אמ׳ רבא שלמים שהזיקו, לדברי ר' יוסי הגלילי, גובה מבשרן ולא מאימוריהז כו'. כיוז שאמ' מאימו יהן כו . כיון שאם קדשים קלים ממון בעלים הן והמזיקן חייב לשלם הוצרך לומ' כך אם הזיקו הן חייבין. פי׳ שור שלשלמים שחבל בשור שלחולין בק׳ כספים חצי שותפי אנז בהאי תורא. בשרא דידי ותרבא דהקדש. אנא משלימנא לך מן הבשר מנתא דמטי לי לחות ביייייי לי לפום חושבנא, ודהקדש מטי לך. או דילמ׳ מצי אמ׳ ליה נ׳ זוזי כולהו מבשרא משתלמנא יכילנא לאישתלומי מן האימורין דלגבוה סלקי, שקילנא כל קבל מנתא דמטי להו לאימורין לשלומי י. לאימורין לאימורין לשלומי מבשרא. ואי לא שוה הב לי בשרא אחרינא דהא את מתכפר באימורין. ואמרי

לישני. רבינא: הא רבי יוסי הגלילי. ורב נחמן דאמר כרבנן: 🟋 אדיבא דרבגן. פי׳ בקונט׳ אי אליבא דרבנן דפליגי עליה דרבי מחנות כהונה האמרת. בכור מעשרים וארבע מתנות כהונה נלקמן קים והלכך אוקמה רבינא להא דרב נחמן כר"י הגלילי דאיהו נמי מודה בהא דכל זמן שהבית קיים משולחן גבוה זכו להו כהנים כי ליכא לאשתלומי מבעל השור לא משתלם מבעל הבור ואע"ג

ואפילו מחיים וכי קאמר רבי יוסי הגלילי ממון בעלים הן בשלמים קאמר דבעלים ישראל לא זכו להו מחיים משלחן גבוה והא דתירן רבינא לרבי יוסי הגלילי בבכור בחולה לארץ ולא תירץ בשלמים משום דסיפא דברייתה מוכיח דבבכור קמיירי דקתני לא אמר בן עואי אלא בבכור ובן עואי מילמיה דרבי יוסי המפרש ולקמיה מפרש מילמיה: שלמים שטעונין סמיכה ונסכים. מנחת נסכים שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש כדמפרש במנחות בפ' יוכל [המנחות] (דף סח) בכור מבעיא. אבל בכור לא: ובבכור בחולה לארץ קאמר דכיון דלאו להקרבה קאי לא זכו ליה משלחן גבוה דלא חזי לגבוה: למעוטי מעשר. בהמה שאע"פ שהוא קרב שלמים כדאמרינן בפ' בתרא דבכורות (דף ס.) אפי' הכי לא הוי מחיים ממון בעלים כשלמים: בבכור. תם נאמר אך בכור שור וגו' לא תפדה פדיון הוא דלית ליה דליפוק מקדושת בכור למכור באיטלו ולישקול בליטרא אבל נמכר הוא חי ולוקח יאכלנו בקדושתו כשיומם או אם הבית קיים יקריבנו: במעשר נחמר לח יגאל. וגמרינן בבכורות בפ׳ [חמישי] (דף לב.) האי לא יגאל מלא יגאל דחרמים דכתיב בהן לא ימכר ולא יגאלי מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו הלכך אינו נמכר לא חי ולא שחוט כו׳ אלמא לאו ממון בעלים הוא: רבא אמר. מעילה דמתניתין לא תידוק מיניה הא מקדש קדשי אלא ה״ק שאין בהן דין מעילה שאין בהם שום קדושה לשמים דבקדושת שמים שייכא דין מעילה כגון קדשי קדשים: ומאי נינהו. כגון נכסים דהדיוט: גובה. חלי נזקו מבשרו דנזק שור מם משתלם מגופו: לא לריכא. הא דקתני אינו גובה מאימורין הא קמ"ל דאין גובה מבשרו כנגד אימורין כגון שור שוה מחתים שנגח שול שוה מחמים חינו גובה חלח חליום דמי בשרו אף על גב דלא הוי מנה שלם ודמי חצי אימורין לא ישתלם מדמי חלי האחר של בשר:

אי אליבא דרבנן. דפליגי עליה דרבי נתן בפרק שור שנגח את הפרה (לקמן דף נג.) גבי שור שדחף את חבירו לבור ש [ואמרינן] בתם בעל השור משלם רביע ובעל הבור פטור מפני שזה הפילו ובמועד בעל השור משלם חלי ובעל הבור פטור אלמא כי ליכא לאשתלומי מבעל השור לא משתלם מבעל הבור ואע"פ שבו נמלא המוק ופשיטא דאינו גובה מבשרן כנגד אימוריהן: ואי אליבא דרבי נסן הא אמר כי ליכא לאשחלומי. מבעל השור משתלם מבעל הבור דאמר בתם בעל השור משלם רביע ובעל הבור שלשה חלקים ובמועד בעל השור משלם מחלה ובעל הבור מחלה והכא נמי אמאי אינו גובה מבשרן כנגד אימוריהן הא הכא

כהונה דכי קא זכו משלחן גבוה קא זכו: גופא יומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שהם ממונו דברי רבי יוםי הגלילי בן עזאי אומר לרבות את השלמים אבא יוםי בן דוםתאי אומר לא אמר בן עזאי אלא בבכור בלבד אמר מר בן עזאי אומר לרבות את תוראי בבירך אשכחתיה מאי דלית לי משתלימנא מינך מהיאך לאשתלומי אבל

השלמים למעומי מאי אילימא למעומי בכור השתא ומה שלמים שמעונים "סמיכה יונסכים יותנופת חזה ושוק אמרת ממון בעלים הוא בכור מבעיא אלא אמר רבי יוחנן למעומי מעשר כדתניאי בבכור נאמר בלא תפדה ונמכר תם חי ובעל מום חי ושחום במעשר נאמר ילא יגאל יואינו נמכר לא חי ולא שחום לא תם ולא בעל מום רבינא מתני לה אסיפא אבא יוסי בן רוםתאי אומר לא אמר בן עזאי אלא בבכור בלבד למעומי מאי אילימא למעומי שלמים השתא ומה בכור שקדוש מרחם ממונו הוא שלמים מבעיא אמר רבי יוחגן למעומי מעשר כדתניא בבכור נאמר לא תפדה ונמכר תם חי ובעל מום חי ושחום במעשר נאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחום לא תם ולא בעל מום הא בבכור בלבד קאמר קשיא רבא אמר מאי נכסים שאין בהן מעילה נכסים שאין בהן דין מעילה ומאי נינהו דהדיום וליתני דהדיום קשיא אמר רבי אבא "שלמים שהזיקו גובה מבשרן ואינו גובה מאימוריהן פשיטא אימורין לגבוה סלקי לא צריכא ייסלגובה מבשרן כנגד אימורים אליבא דמאן אי • אליבא דרבנן פשיטא הא אמרי כי ליכא לאשתלומי מהאי לא משתלמא מהאי ואי אליבא דרבי נתן ייהא אמר כי ליכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי אי בעית אימא רבי נתן איבעית אימא רבנן איבעית אימא רבגן ה"מ בתרי גופי אבל בחד גופא מצי אמר ליה מכל היכא דבעינן משתלמנא איבעית אימא רבי נתן התם הוא ידאמר ליה בעל שור לבעל הבור אנא

נמי תרוייהו אזיק חלק גבוה וחלק הדיוט. וספרים דכתיב בהן אע"ג דאיכא לאשתלומי מהאי משתלם מהאי שבשתא היא דהתם לא מלינו

לאוקמי הכי: הני מילי. דלא אמרינן כי ליכא לאשתלומי מהאי לישתלם מהאי: בחרי גופי. כגון שור ובור: אבל בחד גופא. אי לא

אשמעינן ר׳ אבא דאינו גובה מאימוריהן הוה אמינא דמלי א"ל מכל היכא דבעינא משחלמנא: הסם הוא דאמר ליה בעל השור. ההרוג לבעל

הבור: אנא סוראי בבירך אשכהחיה. מת הלכך כל הנוק עליו מה דאית לי לאשתלומי מבעל השור משתלימנא אם תם הוא

לישני הא רבי יוםי הגלילי הא רבנן ה(אמר ליה) מתנות כהונה קאמרת שאני מתנות

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

שבו נמנא ההיזק ופשיטא דאין גובה מבשרו כנגד אימורין עכ"ל משמע מפירושו שהשור עושה כל ההיוק ובעל הבור אין עושה כלום הלכך שור מועד משלם מק שלם ותם חלי מק ולכך לא מצי למידק אלא מתם ולא ממועד וכן פי׳ בהדיא לקמן בפ׳ הפרה (שם ד"ה את) וז"ל אבל רבנן בתר מעיקרא אזלי וסברי דבעל השור כוליה הזיקה קעביד הלכך במועד בעל השור משלם נ״ש ובתם משלם חלי מק י (ובעל השור) ופלגא מפסיד וקשה לר"י היכי דייק דאין גובה מבשרם כנגד אימוריהן מדלא משתלם מבעל הבור כלום בתם שמפסיד פלגה דהתם משום שהבור לא עשה ההיזק כלל אבל בשלמים שהבשר עשה כמו כן היזק כיון דליכא לאשתלומי מאימורין משתלם מן הבשר דעל כרחך ס"ל השתח שנים שהזיקו האי כוליה הזיקא עבד והאי כוליה הזיקא עבד כיון דלא אסיק אדעתיה טעמא דתורא בבירך אשכחתיה דאי כל חד וחד פלגא הזיקא עבד למה ישלם בתם לרבי נתן בעל הבור שלשה חלקים דהיינו יותר ממה שהזיקו ובלא טעם אין לנו לומר כדמוכח בהפרה ועוד מנא ליה לגמרא דלרבנן

בתם משלם בעל השור מחצה ובעל

הבור פטור דלמא בתם בעל השור

משלם מחצה ובעל הבור משלם

מחלה ורבנן דאמרי ובעל הבור פטור

איירי במועד ונראה לר"י דרבנן

דאמרי בעל השור חייב ובעל הבור

פטור היינו דבעל השור משלם מחלה

במועד ובתם רביע ובעל הבור פטור

לגמרי שלא חייב הכתוב בור אלא

היכא דנפל ממילא דכתיב ונפל שמה

שור אבל אם אחרים מפילים אותו

בבור פטור בעל הבור והכא ה"פ הא

אמרי כי ליכא לאשתלומי מבעל

הבור לא משתלם מבעל השור אע"ג

דס"ל האי כולא הזיקא עבד והאי

כו׳ ופשיטא דאין גובה מבשרן כנגד

אימוריהן ומאי קמ"ל רבי אבא וא"מ

מנליה דהא דקאמרי רבנן ובעל השור

חייב לאו היינו דחייב הכל וי"ל דאי

הוו פליגי רבי נתן ורבנן בתשלומי

השור הוה להו לפרש ומדלה פירשו ש"מ

מודו לרבי נתן בהא ועוד דאם איתא דמחייבי רבנן הכל לבעל השור

ה"ל לר' נתן למימר דאין משלם אלא מחלה: אנא תוראי בבירך

אשבחתיה. ודוקא גבי בור קאמר דמשלם אע"ג דכל חד וחד כולא

הזיקא עבד שייך לחלק בין שור לבור מהאי טעמא ומיהו כיון דידע

טעם דתוראי בבירך אשכחתיה מלי למסבר נמי דכל חד וחד

פלגא דהזיקא עבד כדאמריגן בהפרה (שם) ושם אפרש בע"ה:

גליון הש"ם גמרא אליבא דרבנז פשימא. עי׳ לקמן נג ע״ב מוס׳ ד״ה הא כרבנן ונ״ע:

## מוסף רש"י

לרבות את השלמים. קאמי, דודאי הן ממונו, אכל מעשר לא, דאיהו לאו ממונו הוא ולא יכול למוכרו חי ולא שחוט לא מם ולא בעל מום ותמורה ת.). אלא בבכור בלבד. שהפקיד כהן נכורו אלל אחר וכפר ונשבע והודה, אבל שלמים לאו הוא, הואיל וחיילא עלייהו קדושה כל כך שטעונין . סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, ומעשר נמי לא הואיל ואינו יכול למוכרו בכור כשב או בכור עז לא תפדה וגו', ומשמע בעלים אין פודין אותו (בכורות לא:) פליון הוא שליו לו שיכנם בקדושה והוא יצא לחולין (תמורה ח.) שאין הבעלים יכולין לפדומו ולנהוג בו מנהג חולין כגון גיזה . ועכולה (שם ם חי. לאחרים משיבא ליד כהן (בכורות לא:) שאם נפל בו מום יכול למוכרו לכהן בתורת בכור דלהכי כתיב לא תפדה לאשמועינן דבמכירה שרי חו היא החדושה מחרונו באיטליו ולא ישקלנו נליטרא (שם ח.). במעשר נאמר לא יגאל. וסיה לא יגאל (בכורות לא:).

> משלם רביע דאפילו הזיקו הוא לבדו לא היה משלם אלא חזי מק ועכשיו שיש אחר עמו ישלם רביע והשאר משחלימנא מינך: יים של היים היים היים משלם לכיע למפילו הזיקו הזמ כנול כמ היה משכם מלמ מלי מון ועכשיו שיש ממול עמו ישכם לז אייבא דמאן אמרה רבא להא שמעתא דשלמים שהזיקו כר, אי אליבא דרבנן פשוטה היא. אי אליבא דר' נתן פשוטה היא. וחלוקתם בפ' שור שנגח את הפרה בסופו, ואני עתיד לפרשו שם ביאר היטב.